

Nr 186.

Av herr Falk, *angående enhetliga dagliga lästider i folk- och småskolan.*

Den sedan flera år pågående centraliseringen av skolväsendet på landsbygden i syfte att erhålla bättre skolformer och effektivare undervisning har medfört, att skoldistriktet måste anordna skolskjutsar för barnens färd till och från skolan.

Kostnaderna för skolskjutsar åsamka samhällen mycket stora utgifter och beräknas av skolöverstyrelsen att för statens del uppgå till 10 miljoner kronor för nästa budgetår.

En av orsakerna till de höga kostnaderna för skolskjutsar är uppenbarligen beroende av skolstadgans bestämmelser om olika lästider, såväl per dag som per vecka, för folk- och småskolan. På grund av dessa bestämmelser är det omöjligt för skoldistriktet att upprätta ett skolschema, där samtliga barn börja och sluta det dagliga skolarbetet samtidigt, och följaktligen måste extra skjutsar anordnas för småskolans barn eller få dessa uppehålla sig vid skolan och invänta de äldre barnen och den ordinarie skolskjutsens avgång. I de allra flesta skoldistrikt ute på landsbygden ordnas dessa förhållanden på det sättet att fyra dagar i veckan få småskolans barn invänta de äldre barnen, och två dagar i veckan, slöjddagar, anordnas extra skolskjutsar.

Dessa extra skjutsar måste gå åt olika håll eller samma linjer som de ordinarie turerna och kosta lika mycket som dessa, fastän antalet barn är betydligt mindre. Om de ordinarie skjutsarna betinga en kostnad av 40 kr. per dag, vilket torde vara lägre än genomsnittskostnaderna, är det förståeligt, att skoldistriktet anordna så få extra turer som möjligt och i stället låta småskolans barn få dessa ovan omtalade väntetider.

Dessa väntetider, då barnen, utan skyldighet för lärarinnorna att ha uppsikt över dem, ha att uppehålla sig vid skolan, medföra många besvärligheter och betraktas av flertalet föräldrar som alldeles onödiga och för barnen skadliga.

Enligt min uppfattning borde det kunna genomföras enhetliga dagliga lästider för såväl folk- som småskola, utan att antalet lästimmar per vecka nämnvärt ändrades.

Om t. ex. den dagliga lästiden i folkskolan sattes till 5¹/₂ timmar och för småskolan till 5 timmar och rasterna för småskolebarnen gjordes en halvtimme längre än för folkskolans barn, kunde samtliga barn börja och sluta det dagliga skolarbetet vid samma tidpunkt, och såväl väntetid som extra skolskjutsar bleve onödiga.

För att antalet timmar per vecka skulle i det närmaste överensstämma med nuvarande bestämmelser fordras, att småskolebarnen erhålla en fridag i veckan. Lästiden per vecka bleve sålunda 25 timmar för småskolans barn, och om slöjden förlägges till småskolans fridagar med 3 timmar, få småskollärarinnorna en arbetstid av 28 timmar per vecka, i de fall de undervisa i slöjd. Jag är medveten om att i alla skolor går det inte att ordna ett sådant skolschema, men jag tror, att det skulle kunna genomföras i de allra flesta A- och B-skolor ute på landsbygden. Men även om det med hänsyn till slöjd och lokalförhållanden inte kan tillämpas överallt, är det uppenbart, att väsentliga besparingar och förenklingar skulle vinnas, om det funnes möjlighet att på alla de platser, där det praktiskt går att genomföra, enhetliga dagliga lästider för folk- och småskola medgivs och direkt rekommenderas i folkskolestadgan.

Vid en sådan omändring kan i en del fall inte småskollärarinnornas tjänstgöringsskyldighet fullt utnyttjas, och i en del fall torde de få undervisa i slöjd utan särskild ersättning, men i jämförelse med de fördelar, som skulle vinnas med enhetliga dagliga lästider, anser jag, att kravet på vissa timmars tjänstgöring per vecka inte bör förhindra en rationell lösning av lästiden.

De frågor jag ovan berört torde i sinom tid prövas av skolkommissionen, men jag befarar, att det tar ännu något år, innan den är färdig med ett förslag, och då jag anser, att en ändring av skolstadgan i syfte att bättre kunna lösa dessa så aktuella frågor är så pass angelägen, att den omedelbart borde genomföras, får jag föreslå,

att riksdagen beslutar i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring i folkskolestadgan, att enhetliga dagliga lästider må kunna tillämpas i folk- och småskola.

Stockholm den 22 januari 1949.

Karl Falk.